

Davetçinin Kaybedeceği En Değerli Varlığı Moralidir

Nureddin Yıldız'ın Musab bin Umeyr Davetçi Okulu için yaptığı "Musab Olmak" (5.) dersidir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّم عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.

Davetçi şöyle bir test yapabilir: Aynı ölçekte dört yazı alalım. Hepsinin ilmî-edebeî niteliği aynı olsun.

Bir gün yedi saat uyuduktan sonra kalkıp birinci yazıyı okuyalım ve ne kadar anladığımıza bakalım. Öbür gün altı saat uyuduktan sonra ikinci yazıyı okuyalım ve ne kadar anladığımıza bakalım. Sonraki gün beş saat ve sonraki gün de dört saat uyuduktan sonra yazıları okuyalım ve ne anladığımıza bakalım.

Göreceğiz ki beş saat uyuyup kalktıktan sonra okuduğumuz yazıdan elde ettiğimizle yedi saatten sonra elde ettiğimiz aynı değil.

Çünkü insan etten ve kemiktendir, yedi saat uyumayan bir beyin yorulur ve performansı düşer. Bunu kendimiz üzerinde de test edebiliriz, az veya çok uyumuş dinleyici insanların gözlerinden de görebiliriz. Birinde seni izlerler, diğerinde insanların başını tutup çevirsen bile izleyemezler. Çünkü insan.

Davetçi bunu takdir edemediği zaman ha yetmiş yaşında insana konuşulacak konuyu yedi yaşındakilere konuşma yanlışlığı yapmışsın ha bunu. Anlamsız olmak bakımından ikisi aynıdır ve davetçinin, karşısındaki insanları takdir edememesidir.

Ben bütün insanları toparlayamayabilirim. Karşımdaki insanlara sürekli, yedi saatlik uykuyla beni dinlemeye gelmelerini söylesem de kitlelerin, "Sayın davetçiyi dinleyeceğiz, mutlaka yedi saat uyuyalım" diyecek hâlleri yok. Belki de beni dinleyebilmek için uykusuz kalacaklardı. Yedi saat uyumalarını söyleyerek o kadar uyutamam insanları. Performanslarını ayarlayamam.

Çünkü işimiz gönül üzerinedir. Bir üniversite olsaydım, şu kadar uyumayanlar diploma alamaz benden, derdim ve insanlar da dediğimi yaparlardı. Ama dini üzerinden iş yapan davetçi, fahrî bir iş üzerinde ve Allah için yapıyor bunu. İnsanlar benim hatırıma yemek menülerini değiştiremez, uykularını ayarlayamazlar.

Ama davetçi kendine çekidüzen verebilir. Daha doğrusu, vermek zorundadır.

Çünkü dinleyenler için fahrî düzeyde olan şey, davetçi için cihattır ve kılıcını bilemeden gidemez. Dinleyenler, keyiflerine göre gelip gelmeme alternatifine sahipler ama sen silahını almadan, kafa egzersizini yapmadan çıkamazsın onların karşısına. Talebe ile hoca, davetçi ile davet edilen arasında bu fark vardır. Kapasiteni daima sen hazırlayacak ve performansını hep sen yüksek tutacaksın.

Performansımız, maddî ve manevî olarak ikiye ayrılır.

Maddî performans, yazan davetçinin yazı kapasitesini geliştirmesidir. Konuşarak iş yapan davetçi ise diksiyon dersi alarak bu performansı artırır. İnsanların sende eksiklik bulacakları tipsiz bir manzarayla karşılına çıkmamak hatta sağlığa dikkat etmek de buna dâhildir. Mesela tıp diyorsa ki her gün bir yumurta yiyenin performansı yüksek olur, davetçi bunu uygulamalı.

Allah rahmet etsin, Erbakan hocaya arabasıyla uzun yıllar hizmet eden bir ağabeyimiz var, kendisinden dinlemiştim; Erbakan'ın günde on yerde nasıl konuşabildiğini sorduğumda bana, arabanın bagajında bir kasa limonun hep hazır olduğunu ve her mola yerinde limon yediğini söylemişti. Limon yiyince kendinde bir canlılık hisseder ve sesi düzelirmiş.

Ben bunu denediğimde limon sesimi kesti. Benim bünyeme uygun değil demek ki. Bana da kayısı nektarı iyi geliyor. Öyleyse o limonla ben de kayısıyla tedbirimizi almalıyız.

Manevî tedbir ne demektir? Biz yaptığımız işte saat doldurmaya uğraşmıyoruz. Gönüllere akıtma yapıyoruz. Kablo yokken karşımızdakinin gönlüne girmeye, ona cihat şuuru vermeye çalışıyoruz. Ben konuşacağım, onun kulağına gidecek, Allah da söze tesir verip kulağından kalbine indirecek. Başka hiçbir çare yok. Çünkü kalpler Allah'ın elindedir ve onun dilediği kadar etkili olunabilir. Taş gibi bir kalp, süngere dönüşebilir, hiç belli olmaz.

Maddî tedbirlerimiz bellidir, dikkat etmekle çözümlü; düzgün giyinirsin, sesine dikkat edersin, nezaket kurallarına uyarısın... bitti. Manevî tedbirler ise hem kişinin moralini canlı tutması hem de Allah'ın yardımının sürekli akması için gerekeni yapmasıdır ki bu ihlas ve sünnete ittibadır. Sünnete ittiba eden kimseye Allah, ashab-ı kirama verdiği feyizli ve bereketli ortamdan ihsan buyurur.

Bugüne kadar bir hocanın çocuğu olarak ve Rabbimin lütfuyla bulunduğum ortamlarda şahsî tecrübelerimle söylüyorum: Bilgi yani ilim, para, arkadaş, teknik ve moral; sayılan bu beş şeyden dördünü bir kenara koyun ve karşılıklarına morali yerleştirin, moral tek başına yüzde seksenlik bir ihtiyacı kapsar. Moral dediğimiz heyecan, aşk ve yapabileceğine olan inanç ile umuttur.

Bu yüzden bir davetçinin moralinin kırılması, yaptığı işte başarılı olup olmayacağına dair tereddüdü onu yüzde seksen oranında etkiler; parası-arkadaşı-kitabı-arabası olmaması ise toplam olarak yüzde yirmi. Benim hem çevremde ve kendimde, hem de eserlerini gördüğüm kimselerde gördüğüm budur.

Bu sebeple davetçinin kaybedeceği en değerli varlığı moralidir. Şeytanın da en güçlü silahı moral çalmasıdır. Sözelimi davetçi, kendi eşi ve çocuklarından aldığı darbe sebebiyle başkalarına söz söyleyemez hâle gelir.

Davetçinin moral ihtiyacını bu kadar önemli gördüğümüze göre, moral depolama ve depolanmış morali kaybetmeme politikası olmalıdır. Madem moral en büyük ihtiyaçtır. Nasıl ki insan elindeki parayı, bir dahaki paranın gelme ihtimaline göre harcar, morali paradan da dikkatli kullanması lazımdır. Morale darbe vuracak yerlerden uzak durmak, yeni moral kaynaklarının gelişmesini sağlamak... hangi tedbiri alacaksa davetçi, moral üzerinden yol alacağı için herhangi bir şekilde moralini kaybedecek ve kaynaklarını kurutacak her şeyden uzak durmalı.

Ölümü rahmete, arkadaş zayıatlarını heyecana dönüştürmesi lazım. Bırakıp gidenlere karşı, "Tek ben yeterim, Allah demek ki bu şerefi bana vermek istiyor" demeli. Güneş enerjisi gibi kendi kendine türetmek zorundadır moralini. Aksi takdirde dışarıdan moral gelmez.

Bu yüzden Kur'an-ı Kerim, وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا buyuruyor, "Gevşemeyin, üzülmeyin." Başka bir ayette, "Nice peygamberlerin yanında rabbanîler vardı." Ama bi' vurunca yetmiş kişi öldüren rabbanîler değil bunlar. وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا. "Gevşemediler, teslim olmadılar, pasif kalmadılar." Peygamberi koruduklarını söylemiyor ayet. Belki koruyamadılar da; öldürüldü peygamberler. Ama onlar, "eyvah, yandık!" demediler.

Bunların başında da Uhud'daki yedi yüz sahabe vardır. Bildiğiniz gibi bin kişilik ordudan üç yüz münafık geri dönmüştü. Bu kadar bir kopuşla üçte bir zayıflamış oldu Müslümanlar ki zaten müşriklerin karşısında üçte bir oranındaydı Müslümanlar. Oturup matem tutmaları gerekirken tam aksini yaptı o yedi yüz mümin. İşte, Allah yolunda meşakkat görünce üzülmemek ve gevşememek budur.

Bu mantık, davetçinin kazanma mantığıdır. Moralini kaybeden bir davetçi, başka bir şeyini kaybetmesine gerek kalmadan çöker, kendi kendini yer bitirir.

Her davetçinin alta doğru inen bir kadrosu vardır. Talebe, yol arkadaşı... bunlar daima bir üsttekenden enerji alırlar. Onun gözüne bakarak enerjilerini ondan alırlar. En üstteki kimse bir sabah gelip “Bitti arkadaşlar... bu iş daha dayanmaz...” dese alttaki onlarca kişi, “Abi sen devam et, biz seni destekliyoruz” demezler. Çünkü dere yukarı doğru akmaz. Yukarıdan gelen su harktan aşağı iniyordu ve enerjiyi üreten buydu. Dere yukarı doğru taşınmaz.

Davetçi kendi moralini koruduğu zaman alttakinin kaynağını da korumuş olur. Yalnızca bir gün moralsiz olsa davetçi, o günün moralsizliğini aşağıdakiler bir senelik tembellik olarak ödetirler ona. Davetçi bir gün bile neşesiz olma hakkına sahip değildir, moralini ve heyecanını bir gün dahi kaybedemez.

Çünkü Kur’an-ı Kerim’e iman ediyordur ve Kur’an, zayıf verilen pozisyonlardan sonra dahi üzülmemek ve gevşememek üzerine tavsiye veriyor.

Bir moral politikası olmalı davetçinin. Bunu birkaç maddeyle özetleyebiliriz.

-Nefis mücadelesi. Bundan iki şey anlarız: Allah’a isyan olan şeylerden uzak kalmak ve sürekli ibadetle yeni enerji kazanmak. Bu sağlandığı zaman, yani günahlardan uzak durup ibadet yaptığımızda, mümin sürekli yalıtım yapmış olur. Günahlar ise pencerenin açılması ve eve soğğun girmesidir. Moralinin düştüğünü anlayan davetçi, bunu teheccüt namazıyla hemen takviye etmelidir. Ya da Kur’an okumayı artırmalıdır. Bunu yapıyorduyse hasta ziyaretlerini eklemelidir.

Yani nafiye ibadetlerden eksik bıraktığı bir şeyle yeni bir enerjiyi devreye sokmalıdır. Hiçbir şey yoksa bir mezarlığa gidip ibret için tefekkür eder, bu da bir sünnettir. Bir yenilik yapmak zorundadır. Çünkü rutinleşme, mevcut enerjiyi yok hâle getirebilir. Bir şeyin rutinleşmesi körleştirebilir. Şurada bir anket yapsak ve herkesten, Allah’ın üzerimizdeki en büyük üç nimetini saymasını istesek, güneş bu üç maddeye kolay kolay giremez. Suyu yazarız oraya, çünkü su kesilir ve faturası var; ama güneş hiç kesilmez ve vergisi de yoktur.

Hâlbuki içtiğimiz su dahi güneş sayesinde. Elma da insan da güneşin desteğiyle oluyor ama onu nimetten saymıyoruz, yoğun olarak elimizde bulunduğu ve faturasız olduğu için.

-Allah’a karşı doğru olmak. Bu, gaye ile sözler arasında ve tavırlarda üçlü bir sacayağı oluşturmak ve üçünü de ihlas üzerinde döndürmektir. Gaye, Allah’a çağırmak ve cennete davet ile cehennemden kurtarmaktır. Sözler, ayet ve hadistir, gayeyi yansıtır. Tavırlar da bu çağırmaya uygun olmalıdır. Bu üçlü dengeyi samimi bir şekilde Allah ile bağlantılı kıldığın zaman, mümin olarak zaten canlısın ve sözüne, eylemine bereket verecek demektir Allah.

-Kur’an beraberliğini artırmak gerekiyor. Bundan kastımız, davetçinin Kur’an’dan örneklerle yol almasıdır. Bir davetçi için Fatıha suresinin birinci ayetinden Nas suresinin son ayetine kadar her ayet, davetçi ayetidir. Peygamberlerin kıssaları Kur’an’ın önemli bir bölümünü oluşturur, onlar zaten olduğu gibi davetçi ayeti. Allah’ın emirleri-yasakları, ashab-ı kiramla ilgili ayetler... hepsi.

Davetçi yoruldukça da okuyarak ve tefekkür ederek Kur’an’la dinlenmelidir. Hiçbiri değilse önüne boş bir kâğıt alıp ezber bildiği sureleri yazarak bile olsa Kur’an’la hemhâl olmalıdır. Yani Kur’an bir teselligâh olmalı. İyi bir davetçi yetmiş kere Yusuf suresini okumuş olsa yetmiş birinci okuyuşunda yeni keşifler yapar. Yetmiş ikinci okuyuşta yine Yusuf’u kuyuda bulur ve yeni bir keşif daha yapar. Her gidişinde yeni bir çiçeğin bittiğini görür. Çünkü daima arayış içindedir.

Davetçi, Kur’an’dan ilham aldığı zaman tazedir hep. Öbür türlü taklitçidir, bir kitaptan çaldığını okur. Kitaptan çaldığını okursan karşıdaki insanın da okuduğu şeydir o zaten. Ayıp değil bir yazarın kitabını okumak-alıntılanmak; ama taze olmayan şeylerin değeri düşük olur dinleyenler nezdinde.

İnsanlara bir hafta sonra Yusuf aleyhisselamın kıssasını anlatacaksan, bir hafta boyunca namazlarında hep o sureyi okumalısın ki Kur'an'la haşır neşirliğin artsın. Kürsüye oturduğunda insanlar, sanki sen de Yusuf aleyhisselamla kuyuda bulunmuşsun gibi hissetmeli. Edebiyat yapmasan ve ağır cümleler kuramasan bile kulaktan direkt beyne gider sözlerin. Çünkü zaten bir haftadır yoğruluyorsun o konuyla.

-Başta sahih kaynaklar, yani hadis, olmak üzere selef-i salihinin hayatı bilinecek. Bu rakipsiz bir ifadedir. 'İmam' kelimesini ilk duyduğunda mahallendeki cami imamını hatırlamayacaksın. Mevcut yönetime taviz vermeyen İmam-ı Azam'dır ilk hatırlanacak olan. Bir davetçi, davetçilerin sultanlarından olan Ebu Hanife'yi hatırlamadıkça ilk olarak, siret bilmiyor demektir.

Yusuf el-Karadavî hocamızın "İman ve Hayat" kitabı bu ruhu ciddi şekilde veriyor ve geçmişin hayatımıza yansımaları gereken patentli ilaçlarını nasıl alacağımızı anlatıyor.

-Fasıklar ve fiske oluşturan ortamdan uzak durmak gerekiyor. Çünkü fasık, elektrik çarpmış insan demektir. Ona tuttuğun zaman seni de elektrik çarpacek demektir. Büyük günahlardan birini alenen işleyen ve sürekli yapan kimseye denir fasık. Fasığın kendi geleceğinden umudu yoktur ve moralsiz kimsedir. Böyle kişilerle ilişki, balonda delik anlamına gelir ve aksi, senin salih kimselerle oturmandır.

Salih kimse de çok namaz kılan değildir sadece. Sabahlara kadar namaz kılar ama bir araya geldiğinde, "Yahu kardeşim... doğru da... Amerika'yla uğraşıp İslam devleti bir daha kurmak mümkün değil... o günler geçti..." der. Bu tavır İsrail'in bombasından daha zararlıdır. Nesil kurutur. Elbette yaptığı iş değerli ama kendi için yapıyor, ümmet diye derdi yok. Ümmet diye derdi olup namaz kılmayan da namaz kılıp ümmet diye derdi olmayan da zararda. Dengeyi kurarsan adın Ebu Bekir olur, radiyallahu anh.

-Mümin olarak zikir yapmak zorundayız. Zikirle bir tarikata girmeyi kastetmiyoruz, o da olabilir elbette ama kastımız o değildir. Kur'an bir zikirdir, kelime-i tevhit bir zikirdir, sübhanallah demek zikirdir... Bir müminin işine, eylemine, sağlığına, yaşına göre bir zikir ortamı olmalıdır. Sıradan bir insan, öğle namazının selamını hızlı verip bitirse ve gitse hakkıdır. Ama bir davetçi, namazdan sonra sözgelimi İhlas suresini okuyup kalkmalıdır. Mesela başka bir zaman da Ayetelkürsî'yi okumadan kalkmalıdır. Başka zaman Nas ve Felak surelerini ilave etmelidir...

Zikir ilave enerji toplamak, güneş enerjisine çanak açmaktır. Eğer sıradan insan gibi sadece farzlarla gününü geçirirse davetçi, moral deposunu dolduramaz. Nasıl olsa farzları yerine getirdiği için vebal altına girmez gerçi ama ayet ne buyuruyor: **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاغْلُظُوا وَادْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا** "Ey iman edenler, bir grupla karşılaştığınız zaman ayakta durun. Allah'ı da çok zikredin." Sadece ayakta durmayı yani zorluk karşısında dik durmayı yaparsak zikri nereye koyacağız? Eksik kalmış oluruz.

-Bu nokta hepimizin hatırında olmalı: Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem yorulduğunda, "rahatlat bizi Bilal" buyuruyordu. Herhâlde salep ya da hurma şırası içmeyi kastetmiyordu. Ezan okumasını ve namaz kılmasını buyuruyordu Efendimiz aleyhisselam. Eğer Peygamber'inin davasını takip eden bir davetçiyisen, Efendimiz aleyhisselam dertlerini namazda unutuyordu. Bunun adına moral diyoruz biz.

Davetçi, en sinirli anında iki rekât namaz kılabilmeyi bilmelidir. Sırf bu yüzden müminlerden iman edilenler, Hubeyb radiyallahu anh, şehitlikten büyük makam olmadığı hâlde öldürülmeden önce iki rekât namaz kılmayı istemiştir. Şehadetini kutladı yani. Allah için ipe gidenler, o mutluluklarını iki rekât namazla kutlamışlardır. Hedef, namaz kılınca tansiyonu düzelen Müslüman olmaktır –hele davetçiyisen. Bu elbette sürekli yaparak olacak bir şey. Yapa yapa sonunda mümin, namazla rahatlayan insan hâline gelir. Kırk ölüm haberi de olsa namazla unutacak hâle geldi mi insan, onun morali çelikleşmiş demektir.

Ahmed bin Hanbel ve Tirmizî'nin rivayet ettiği bir hadis-i şerif var:

لِكُلِّ عَمَلٍ شِرَّةٌ، وَلِكُلِّ شِرَّةٍ فَتْرَةٌ، فَمَنْ كَانَتْ فَتْرَتُهُ إِلَى سُنَّتِي، فَقَدْ أَفْلَحَ

“Her işin bir yorgunluğu vardır, her yorgunluk bir dinlenmeyi gerektirir. Hangi dinlenme benim sünnetime uygunsa onu yapan kurtulur.”

Buradaki dikkat çekici husus şurasıdır ki Peygamber Efendimiz aleyhisselam, “ne yorgunluğu, ben yorulduğum mu bu dünyada!” buyurmuyor. Demek ki Allah için davet etmek gibi üstelik çok da yorucu olan bir işin de yoruculuğu olacak. İnsanlar seni hoca-davetçi diye bilmeye görsünler, hanımını döven seni arar, kocası eve geç gelen bile seni arar artık. Herkes derdini sana açar. Davet, bıktırıcı ve yorucu bir iştir.

Resûlullah aleyhisselam, yorulmamayı emretmiyor. Yorgunluk da anca dinlenmeyle geçeceğinden, dinlenmenin sünnete uygun olmasını buyuruyor. Öyleyse bizim davetçi olarak, sünnete uygun mantıkla nasıl dinlenebileceğimizi tespit etmemiz lazım.

Buharî'nin Edebu'l-Müfred'deki rivayetinde ashab-ı kiramın karpuz yediği ve sonra da çekirdekleriyle oynadıkları zikrediliyor. Bu rivayeti okuduktan sonra ashab-ı kiramı bir kat daha fazla sevmiştim. Yoruluyorlar, karpuz çekirdeğiyle oynuyorlar ama iş Allah ve şeriatına geldi mi o oynayan adamlardan başkası oluveriyorlar.

Hoca-talebe de hep beraber eğlenebilir; ama sözgelimi kızları getirmezler buldukları yere ya da kız şakası yapmazlar. Senelerce ders okuduğumuz hocamızın kulağına asılmayız. Hocanın oturduğu yere iğne koyup herkesi güldürmeyiz. Hocamız bize şaka yaparsa biz de aramızdaki yaş farkına rağmen karşı bir şaka yapmayız, tebessüm eder geçeriz.

Her gününü davete ayıran davetçi, evine veya ana-babasına vakit ayırmadığı için üzerinde başka insanların hakkı olarak dirilir kıyamet günü ve senin davet ettiklerin cennetten mesaj gönderirler sana. Zira hiçbir hizmet, ana-baba hakkını geçemez. Denge üzerinde yürüyeceğiz ve inşallah muvaffak da olacağız.

وَصَلَّى اللهُ وَسَلَّمَ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.